

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”

Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVII.

Blaj, 14 Decembrie 1907.

Numărul 49.

*Rogăm pe On. Cetitori,
cari să află încă în restanță
cu prețul de abonament al
„Unirii” de pe anul acesta,
cum și de pe anii trecuți,
să binevoiască a-l achita,
căci anul e pe sfârșit și foaia
are lipse multe și arzătoare.*

ADMINISTRAȚIUNEA.**Pactul cu Austria.**

Am accentuat în diferite rânduri, că cel mai urgent act de stat al Ungariei e pactul economic cu Austria. De câteva ori s'a desbatut transacțiunea cu Austria în dietă, majoritatea care sprijină guvernul căută fel de fel de lozinci naționale, lansă fraze de cel mai intransigent naționalism mai ales cu privire la statul național unitar, ce va se vină. Încă sunt în proaspătă memorie isprăvile faimoasei secții a naționalităților de pe vremea lui Bánffy, care își țineau agenții săi, ca se născocesc revoluțiile valahe. Cu ocazii de acestea apoi se puneau câte o interpelație la cale, care dă prilej ministrului prezident, ca să se avante odată în contra dușmanilor interni ai statului și se sugrumă și gândurile nemernice din ei. Năsipul acesta aruncat în ochii opiniei publice magiare, lacomă de altcum de a înghiți naționalitățile, își avea efectele sale. Se trecea mai îngrabă peste afurisitul de pact, apoi iarăși se face liniște pe vre-o 10 ani și guvernele aveau timp de a sta de noi.

Transacțiunea care acum se desbate în dietă este însă cea mai rea dintre toate câte le-au încheiat vre-un guvern până acuma. Și ce e mai nostim, că trebuie să o voteze chiar partidul independist, care din principiu a fost decenii de rând în contra ori cărei cauze comune

cu Austria. Ba pe deasupra s'a mai obligat guvernul actual de a mai ridică și cvota cu 2%, ceea ce înseamnă că țara mai plătește Austria încă 5 milioane la an.

Pe alt guvern de mult l'ar fi măturat opinia publică, dacă ar fi îndrăsnit se vină în dietă cu astfel de proiecte, acestuia însă i-au venit în ajutor naționalitățile și croații. Opinia publică magiară strigă se gate guvernul iute — oricum cu transacțiunea și se isprăvească apoi definitiv cu dușmanii interni ai țării — cari suntem noi.

Partidul naționalităților și-a precizat punctul de vedere cu privire la transacțiune, și-a înaintat o moțiune separată prin Mihail Polit. În ședința din 6 Dec. a vorbit apoi deputatul Vințului Dr. Iuliu Maniu, care a desvilit toate acele momente neplăcute guvernului și mai ales partidului independist, pe cari acesta le coperea mereu, scuzându-și schimbarea de front cu situația politică extrem de gravă.

Dăm din acest discurs partea ultimă, în care constată, că și ținta acestui guvern e, ca să treacă peste transacțiune, ca apoi să-și îndrepte toate armele în contra noastră:

„Dar nu numai motivele acestea generale mă silesc să iau o poziție ostilă proiectului transacțiunii. Afară de aceste generalități cari au format și obiectul de opoziție al unora dintre colegii mei, mai dispun și de alte motive cari întregesc punctul meu separat de vedere.

„Dela 1867 încoace, data încheerii transacțiunii cu Austria guvernele, cari sau perindat au avut totdeauna în vedere să lege compromisul cu Austria acolo în Viena, dară nu sau știut să vă dea D-voastră aici mâna liberă, de a putea lăra fără presiune din afară și fără larmă, la întărirea domniei de clasă. (Zgomot în stânga). Politica aceasta de îngăduință o continuați și D-voastră (Zgomot, președintele) sună).

„La 1867 s'a încheiat pactul cu Austria. Acestui compromis nu i-a putut urmă imediat politica libertății de acțiune ci s-a faurit articolul XLIV din 1868, art. XXX din acelaș an, prin care se asigură Croaților și națiunilor nemaghiare ale țării drepturile lor.

„Îndată însă, ce s'au obicinuit cu situația creată de transacțiunea din 67 au început politica acțiunii libere ignorând pe toată linia și încontinuu legile acestea fundamentale, călcându-le în picioare, făcându-le inofensive. Și aceasta nu s'a întâmplat numai odată. Pot documenta cu dovezi, că fiecare compromis încheiat cu Austria a avut de urmărire împrejurările pe care le-am schițat pe cum și libertatea acțiunii D-voastre, față de toate popoarele țării acestea, cari nu se pot uni cu politica de rasă și de clasă ce o practicați. (Zgomot; Președintele sună).

„Acum căutați a ne mângăia, spunându-ne că ceea-ce a fost în trecut nu va fi în prezent sub domnia coaliției. Considerând toate acestea afirm, — iau asupra-mi toată responsabilitatea și la timpul voi aduce dovezi — că noi, cari nu suntem aderenții coaliției și ai politicii ei nici odată n'am fost atât de urgisiți și de asupriți, ca acum sub guvernul acesta,

„Voi avea de sigur timp și ocazie să documentez aceste afirmațiuni și astfel vă voi acorda posibilitatea de a mă contraria, de a mă desarma în cazul, când nu voi susține adevărul. (Zgomot).

„Dar vă întreb, că abstrăgând dela toate acestea, — guvernul, nu urmează el oare tocmai această politică cu proiectul, ce ne preocupă? Contele Apponyi și dl referent însuși au exclamat cu hotărâre că transacțiunea cu Austria trebuie încheiată, pentru a se putea duce lupta cu efect împotriva greutăților și dușmanilor din launtru, cari au tăbărât cu o putere demonică asupra D-voastre.

„Ce expresie de salon a politicii acestei libertăți de acțiune!

„Aud dintr'o întrerupere, ca și D-voastră aveți dreptul de a vă apăra. D-v dispuneți de tot în această țară: bani, tărie, putere, administrație, autoritate, armată, tot e al D-v., și tocmai D-v. pretindeți, că aveți dreptul, de a vă apăra? Dar în contra cui, dacă nu tocmai împotriva D-v.? (Zgomot).

„Căci legilor D-v., puterii D-v., politicii D-v. de clasă și de rasă, condusă în decurs de 40 de ani noi n'am opus decât dreptatea. Pentru aceea însă să nu credeți, că ne temem, că o să puteți continua politica aceasta, întrebându-și armele în contra dreptății și că veți putea reporta învingerea asupra dreptei noastre cauze.

EGRY BÉLA: Vorbește la obiect.

PREȘ.: Rog pe dl orator să vorbiască la obiect.

IULIU MANIU: O să închei în dată. Nu primesc proiectul pentru că pe deoparte nu văd în el nici o forță care ne ar favoriza

situația noastră economică, și care m'ar îndreptăți să am încredere față de influința lui viitoare; pe de alta parte prevederea guvernului și modul cum a prezentat acest proiect, nu-mi inspiră nici o încredere.

„Nici eu și nici partidul meu nu primim proiectul transacțiunii. Pentru aceea însă să nu gândiți — că până când activitatea noastră politică nu are o putere pozitivă, ne folosim de forța noastră negativă, și vă oferim serviciul de a putea arunca asupra noastră responsabilitatea unei eventuale ruini a țării, fie ea economică ori având ori ce alt caracter politic!

„Dacă noi, on. Cameră, am vedea, că prin activitatea noastră pozitivă putem salva țara din situația în care se află, natural că am proceda altfel. (Zgomot, președintele sună). Astăzi însă nu putem face acest lucru deoarece nu putem lua asupra noastră responsabilitatea întorsăturilor economice nu față de D-v., ori de alți, ci în interesul milioanele acestei țări nu ne putem împreuna cu responsabilitatea întorsăturilor gospodăriei lor, căci acest pas ar însemna, că noi cari dispunem numai de o putere negativă vom să distrugem economică situația și așa debilă a Ungariei. (Zgomot).

„Va veni și pentru noi vremea unei acțiuni pozitive, până atunci însă ne abținem dela orice mijloc mai eficace.

Așteptăm și noi munca aceea pozitivă, la care se conlucrăm cu toții pentru înflorirea și înaintarea țării. Deputații noștri află acel timp de apropiat și unii să văd a fi convinși, că va veni îndată, ce se pune proiectul votului universal pe masa dietei. Fie-ne permis, ca după semnele de până acuma să ne îndoim

de aceasta. Ne îndoim, că acel proiect asupra votului universal se fie astfel alcătuit, încât să ne deie și nouă posibilitate, de a ne apăra interesele noastre cu mai mare eficacitate ca până acuma. Oăci ori cum vom considera lucrul, multele declarații ale guvernului cu privire la proiectul despre votul universal, au fost destul de clare, ca să fim în curat la ce ne putem aștepta. Și e și logic, că un guvern ca acesta nu va prezintă un proiect electoral, decât cu totală desconsiderare a naționalităților.

Credem, că munca aceea pozitivă și conlucrarea noastră în afacerile țării e încă foarte îndepărtată și că până ce ni-se vor realiza visurile acestea vom avea parte încă de multe suferințe.

O înțeleaptă dispoziție. P. Sa Ioan I. Papp, episcopul român din Arad, în circularul din 11 Noemvrie a. c. Nr. 3132, arătând relele urmări provenite din *abuzul cu alcoolul*, care samănă mizerie și moarte în mijlocul poporului nostru, nu numai sfătuiește, ca preoții și învățătorii să ferească poporul de acest rău mare social și moral, ci indicând mijloacele de luptă, rânduește: „ca în decursul iernei 1907/8 fiecare preot și fiecare învățător într-o zi potrivită, mai ales în zilele de Dumineci și sărbători, după amiază, în școală ori eventual în alt local potrivit, să țină poporului câte o prelegere

publică cu scopul spre a arăta urmările triste ale beției și a îndemna poporul, ca să încunjure birturile și să se ferească de păcatul beției.

„Fiecare preot și învățător despre prelegerea sa îndată după ziua, în care s'a ținut, va face raport protopopului concernent arătându-i totodată din partea sa mijloacele, prin cari crede dânsul, că s-ar putea pune stavila acestui rău în mijlocul poporului nostru.

„Dorim, ca prelegerile de sub întrebare să fie instructive, distrăgătoare și plăcute poporului. Deci preoții și învățătorii se vor consulta împreună asupra acestui obiect și vor împărți între sine materialul astfel, ca fiecare să prezinte poporului cestiunea din alt punct de vedere. Fiecare preot și învățător să facă deci aceasta afacere obiect de studiu și să se pregătească conștientios la prelegerea, ce o va avea să țină.“

Ne bucurăm, când vedem porniri atât de salutare, când vedem, că cei chemați și toți iubitori poporului se aproprie tot mai mult de aceea, ca să toarne oleu pe ranele lui trupesti și sufletești și să-l ridice. — Ne bucurăm deosebit, că vedem cum toți Românii: uniți și neuniți la începutul luptei antialcolice sunt de un gând și de o simțire și ne nutrim de dorința și nădejdea, că în aceasta luptă uniți vor rămânea.

După cum suntem informați toate Conzistoarele românești au recomandat clerului și învățătorilor, să intre în lupta antialcolică. Deu Dumnezău, ca chemarea aceasta părințească să nu ajungă la urechi surde!

FOIȚĂ.

Din vacanțe.

(Continuare și fine).

Se vezi ce săpun alb are baronesa, cu care să spală pe obraz. M-a întrebat, că tu ai de acela. Și eu i-am spus, că tu nu te speli numai cu apă, dar ești mai frumoasă și mai tineră ca ea. Și m-a bătut și m-a țipat afară Mica flecăriță! Dar cu ce plăcere mi-a spus baronesa, că dându-i Nuții un pachet de bomboane i-a zis: Acum de tine îmi mai place, decât de mătușica, că ea n'are atâtea haine de mătăasă ca tine și pălării cu bumbi de aur. Nuța ne punea de măcinat pe moară. Făceam haz de intrigile tâlhariului de două zăvoare, căci ce am fi și vorbit alta?

Zilnic făceam împreună excursiuni îndepărtate prin păduri seculare și admiram frumusețile naturii și priveliști, ce la tot pasul erau altele, panorame adevărate. Baronesa își astrânsă o suită întreagă de derbedei de stradă, trei finanț, un scriitor dela comună dat afară și vre-o două calfe fără ocupație. Și eră încântată de toți:

— Acesta e micul meu Bran, favoritul. Ea dă-mi foc la țigaretă! Dar în genunchi, altfel nu primesc. Așa vezi, tu ești un juvaer. Și să-mi stai totdeauna de partea inimii Mi-se

pare cam nebunatică baronesa la vârsta ei de peste 40 ani, dar eră de-o fire puternică, ca apa cea primejdioasă, ce rupe toate vâdurile, și în care, dacă ai intrat nu mai poți ieși.

Baronesa eră de altfel foarte sprintenă cu toate că eră destul de grasă, așa urcă muntele de parea că zboară. Intre curtezani ei eră expansivă din cale afară. Să pierdea de noi întrecându-ne cu câțiva kilometri. Adeseori numai sara să făcea de ne întâlniam. Mătușa, baronul și eu umblam să-i ajungem, dar ne eră imposibil, că nu știu pe ce căi ne mai umblate mergeau.

— Mie nu-mi place de loc purtarea baronesei și îl compățimesc pe omul acesta de treabă, că și-a dat de o astfel de belea, îmi zicea mătușa la o parte.

Căci într'adevăr baronul eră un om tare cum se cade. Manierile lui fine, ținuta cea deamnă, conversația cumpătată îți arată pe omul distins. Pe cum ne spune eră francez de origine, fusesă profesor de liceu în Franța, dar cu 14 ani de serviciu să pensionă în urma unei boale acute de inimi și o ușoară paralizie de nervi. Se trăgea dintr'o familie de marchizi, arătându-ne corespondența lui cu rudele din Franța, cari toți purtau marca familiară și să intitulau reciproc cu titlul de marchiz.

— Și unde a-ți făcut cunoștința cu doamna baronesă, căci noi așa ne obicinuisem

să le zicem baroni și nu marchizi întrebă mătușa.

— Intr'un birt, răspunsă baronul, aici în Ungaria și de dragul ei m-am împământănit și eu aici, după ce mi-am vândut moșiile din patrie, ne-am cununat și pe cum găciam câteodată le-au și tocat.

Nu știu cum îmi trecu prin minte ideia, că o vedeam pe baronesa servind într'un birt și cu ochii ei seducători ametește pe baronul mai tare, decât cu beutura, ce i-o pune pe masă și cu voința ei de fier îl fulcătuiește de ea și îl târaie după sine, ca un curent primejdios. Și el omul cel bun și nenorocit să simte fericit alături de o femeie, care este însași viața. O antiteză perfectă.

— Să vezi ne spusă baronesa, am umblat pe un drum plin de șerpi. Nu-i așa Stănișor? să adresă unui alt curtezan.

— Da, așa a fost. Dar doamna baronesă, ca un Hercules a omorât vre-o câțiva. Ce femeie curăgioasă!

Baronul să sburlisă de frică. Suferea de ideosincrasie și ea să folosia de slăbiciunea lui, ca să-i ocupe mintea, și să nu-i deie răgaz, ca să-i observe slăbiciunile ei. Vicleana!

Cu mine se purtă, cum să poartă cu un ou de paști. Intâi, că nu-i răpiam nici un curtezan, de cari eu aveam oroare și a doua că țineam tovărășie baronului și astfel ea aveă mâna liberă.

că nici în biserica rom.-cat. sinoadele nicăiri aproape, nu se țin la timpul prescris, dar congresele mai în fiecare an! La noi în țară toate confesiunile au convenirile lor: gr.-or., protestanții în sinoade mixte, catolicii în congrese, numai noi uniții năvem nici sinoade, nici congrese, ci stăm nemîșcați. Așa cum să nu ne lăncezască puterile, cum să ne premenim, cum să circuleze sânge nou în vinele vieții noastre bisericesti?... Trebuie să fie ceva modru, după care să putem conveni și noi uniții, să ne sfătuim, să ne dăm sama de stările actuale și să vedem ce e de făcut, să ne împărțim rolele și să ne punem pe lucru, fiecare cum îi ajută Dumnezeu; la vreme apoi să ne dăm sama de isprăvile făcute și să mergem mai departe Vorbirile, discursurile, ce s-ar ținea acolo, nu ar fi exerciții de stil, deprinderi retorice, ci adevăr și realitate!

Multe, multe motive luptă pentru ținerea astorfel de congrese române unite!

La primăvară vom avea un mic prilej de trezire: peregrinajul la Roma. Ce frumos ar sta alături de el o altă convenire, și mai impunătoare: congresul dorit! Până atunci s'ar putea face programul, discuta modalitățile, sau pe cale publică, sau prin scrisori private către unul dintre aceia bărbați mari ai bisericii noastre, care ar lua chestia sub conducerea sa. Poate chiar unul dintre Ilustri Arhiepiscopii, acela căruia Dumnezeu i-a dat, că azi mai mult să poată osteni în astfel de afaceri și care va conduce și peregrinajul la Roma. Temerea, că statul nu ni-ar concede ținerea unui atare congres, e nelăteiată. Altele pedeci vor fi ele, dar toate pot fi învinse.

Inchei cu un citat, scos din niște articoli, scriși pe tema astor „Unirea” anul 1892 („Congrese religioase, numerii 21—2): „timpurile de față pentru biserică și religione sunt grele, și devin din ce în ce tot mai grele, cât vom trebui să ne încordăm toate puterile, pentru a mântui biserică și religione și poporul nostru. Un mijloc mai potrivit, cum sunt congresele bisericesti, nu poate rămânea timp îndelungat nefolosit de noi, decât numai cu mare daună culturală!”

Ce zicem azi, cu 15 ani mai târziu și ce vom zice în viitor? Vederemo!

Cron.

Numai dulcea mea Nuța ne înveseli la masă:

— Să vezi mătușică, au fugit azi noapte baronii, de nu li-se vedeau picioarele!

Elena din Ardeal.

AVIZ!

Se află de vânzare 3000 măji metrice napi — maja cu 1'60 cor. — Cei ce doresc să cumpere să se adrese Dlui EMIL VLASSA proprietar, Sâncel—Blaj (Szancsal—Balázsfalva). 4—4 (42)

REVISTE.

Roma. Sfinția Sa a creat 4 cardinali noi, doi sunt italieni, *Gasparri* și *De Lai*, iar doi sunt episcopi franțezi, *Luçon* și *Andrieu*. Cei doi italieni sunt canoniști foarte buni, au mai multe opere de mare valoare literară. *De Lai* e unul dintre cei mai buni membrii ai Congregațiunii Conciliului Tridentin, iar *Gasparri* a fost până aci secretariul congregațiunii pentru afacerile bisericesti extraordinare. *Gasparri* a fost profesor la universitatea catolică din Paris, dintre prelegerile lui publicate, oput despre căsătorie e unul dintre celea mai bune ce s'au scris despre acest obiect. El membru în comisia emisă pentru codificarea dreptului canonic al bisericii apusane. — Nu e eschis, ca afară de aceștia să fie creați și alți cardinali.

Germania. Un vestit profesor al Universității din Berlin, *Hans Delbrück* a publicat în „*Preussische Jahrbücher*” un studiu, în care condamnă politica guvernului german față de Poloni, și arată, că limba prigonită a Polonilor va fi silită să se retragă în biserică, din războiul politic se va desvoltă războiul religios, care nu va avea sfârșit bun. În legătură cu aceasta *Hans Delbrück* își aduce aminte de popoarele nemagiare din Ungaria, cărora le profetește un viitor mai bun după introducerea votului universal, căci acesta va împiedecă pe Magiari cari sunt în minoritate, să facă din Ungaria stat național magiar. — Se ocupă în deosebi cu Sașii din Ardeal, pe cari nu-i înțelege de loc, de ce țin cu politica ungurească, și nu se unesc cu politica partidului naționalităților nemagiare. După *Delbrück* politica actuală a Sașilor nu le poate aduce nici un bine, ori învinge politica Magiarilor, ori învinge politica naționalităților.

Foile ungurești recunosc adevărul principiilor lui *Delbrück* ce privește pe Poloni, dar partea a doua o interpretează cât se poate de greșit, și apără pe Șvabii din Ungaria, cari sunt Magiari cu trup cu suflet.

Svedia. Dumineca trecută a murit regele Svediei, *Oscar II*. S-a suit pe tron ca descendent al familiei Bernadotte la 15 Sept. 1872, ca rege al Svediei și al Norvegiei. Sub tot decursul domniei lui, norvegianii s-au silit să se despărțască

de svediani, ce nesucceazăndu-le la 7 Iunie 1905 „*storting*”-ul Norvegiei a declarat de detronat pe *Oscar II* și după mai multe colindări a ales de rege pe principele Carol din Danemarca, care se încoronă luând numele de *Hackon VII*. De atunci *Oscar II* a fost numai rege al Svediei. Noul rege e *Gustav V*, care de multe ori l-a substituit pe bătrânul său tată în conducerea afacerilor publice.

O adresă deschisă.*)

S'a întâmplat în una din săptămânile trecute, că un poporan văduv al meu a contras sf. taină a căsătoriei cu o văduvă gr.-or. fără a fi fost vestit, mărturisit și cuminecat și fără dimisorial, din care preotul miresei s'ar fi putut convinge că nu există eventual nici o pede.că canonică.

E regretabil pentru mine cazul acesta deși rezonabilitate în conștiință nu mă apasă, întru cât știrea nu avusem de el, până în ziua când auzii că e nuntă în sat și aceasta nu o mai puteam împedeca. Mai vartos m'am mahnit în suflet mai târziu când am aflat, că aceste s'au întâmplat așa la sfaturile preotului gr.-or. a miresei, care ar fi zis poporanului meu: Dute numai la notarăș și după ce vor ieși zilele, te cunună la el, la preotul tău n-ai ce căuta, te cunun eu după scrisoarea notarului și fără a implini: celelalte nimicuri fără rost ce le faceți voi. La auzul acestei știri mi-am permis întru mine întrebarea: Oare și buzele acestui preot vestesc știința, și din gura acestuia să cerce credincioșii legea? O profete Malachie aici (i-e greșit rostul îndrumărilor!

Nu mă află aproape de fratele preot, nu-i cunosc starea sufletească, nici principiile speciale de păstorie, dar pentru aceea sunt singur — de ar fi cât de elementar în cele teologice, — că doar atâta va ști taina căsătorie e una dintre celea 7 sf. taine — și tot așa de sigur sunt că mai știe și aceea că e taina viilor, care este a se primi în statul darului. Mai trebuie să știe: că fără vestiri căsătoria este ilicită sau neiertată. Aici nici unul dintre punctele dogmatice ce ne deosăbesc nu-i la mijloc.

Pentru astadată voind a dovedi bunăvoință față de fratele a cărui nume nu-l pomenesc și mai voind a nu molesta cu acuze și cu rezolvirea acestei chestii Măritul Ordinariat gr.-or. dela Arad, — mă restrâng a adresa măritului Ordinariat pomenit această scrisoare deschisă, prin care pe cât de stăruitor tot așa de umilit îl rog: Binevoiască a da poruncă circulară preoțimei din com. Bihorului, cercul pretorial al Margitei, ca în viitor fără vestiri, fără a fi sponzii mărturisiți și cuminecați și fără dimisoriale să numai conferească sf. taină a căsătoriei. Posito sed non concessio — că măritul Ordinariat ar avea cunoștința și ar tolera aceste abuzuri păcătoase între credincioșii bisericii gr.-or. — și în acest caz să se esmită po-

*) Recomandăm această adresă în atențiunea colegilor, cari au mereu pe buze păcea și bunăînțelegerea între confesiuni. Red. U.

runca — circulară barem pentru cazurile cari pe noi ne interesează, adică când sunt a să încheia căsătorii între gr.-cat. și gr.-cat. — căci din contră să vor repeți inconvenientele demoralizatoare de felul celei întâmplătoare acum câteva săptămâni, când un preot harnic și conștiințiu din dieceza Orazii a denegat mirelui gr.-or. administrarea cununiei în lipsa condițiilor necesare. Și părinții miresei gr.-cat. creștini vrednici și cinstiți fiind nevoind ași lăsa fiica lor necununată — mirele s-a văzut necesitat a cutriera cu nuntașii săi hotărâre până la un preot gr.-or. care apoi bona fide(?) le-au administrat sf. taine a căsătoriei.

Astfel de lucruri nu conduc la mărirea lui Dumnezeu nici la mântuirea sufletească a credincioșilor noștri, ci mai vârtos degradează taina căsătoriei la un act profan și ne mai pun în fața altor neamuri cu cari mestecați trăim în o posomorâtă iconă necinstită.

În buna speranță că să vor lecui înțelepțește durerile noastre — am semnat cu cea mai înaltă stimă.

Șumal la 6 Decembrie 1907.

Vasile Pop,
preot gr.-cat. român

SPICUIRI.

Cunțanu și Blajul.

În url ultim din interesanta „Revista teologică” dela Sibiu, prof. Cunțanu, apărând o carte corală, ține să se pronunțe, așa cum pricepe Dsa, asupra unității limbii liturgice și hazardează frasa: „una este limba liturgică la București, alta la Sibiu, alta la Cernăuț, alta și mai avântată, deodată însă și cea mai depărtată de limba și de înțelegerea poporului — la Blaj.” Tare suntem curioși să știm, ce înțelege dsa prin aceste șire, ce am subliniat? Crede doară, că numai slava, propovedania săbornicească și alte prohoade de acestea înțelege poporul? A cetit dsa cărțile liturgice și corale revizuite de comisia pusă pe această treabă, ori doară a auzit numai povestindu-se? ne vine să credem, că nu le-a cetit!

„Zăvodul” și „Drapelul”.

Asupra noului product de literatură umoristică, ce a început să apară la Cluj sub redacția preotului Basiliu Podoabă, „Drapelul” dela Lugoj, publică un prea nimerit articol prim, din care reproducem numai concludia:

„În zilele aceste de grea cumpănă, când deabia publicistica ne-a mai rămas în lupta pentru drepturile poporului, e o trebuință arzătoare, ca pe lângă toate divergențele de păreri să se solidarizeze presa noastră, condusă de intențiuni cinstite și să declare războiu nemilos acelor ecrescențe ale publi-

cistice, cari otrăvesc spiritul public și menajează ura nesăbuită și dorul urât de răzbunare,

„Presa ne-a mai rămas. Să nu subsăpăm și pe aceasta, că ne lipsim pe noi înși-ne de singura autoritate ce o mai avem în lupta grea de apărare.

„Dar nu numai datorința gazetarilor cinstiți, ci și a marelui public este să stee solidar cu noi în această acțiune de purificare a moravurilor și să strige acestora impostori un puternic:

„În lături!”
Iscălim și noi!

Noutăți.

Din dieceza de Lugoj Emil Vladislav preot neohirotonit, a fost dispus de administrator parohial în Ghilad, (distr. Ciacova)

La Roma Completăm prospectul pentru peregrinajul la Roma, cu următoarele informații: Cei ce doresc să facă călătoria la Roma tot pe uscat, au să însinue această cu prilejul spedării banilor. De asemenea cei ce vor să cerceteze și Neapolul. Se înțelege că aceasta va costa mai mult. Diferința în preț se va comunica la timpul său.

Hymen. Dl Ioan Răhăian teol. în Timișoara și dsoara Florica Radu din Icloda, logodiți.

Mulțămită publică. Pre lângă alte ajutoare grațioase, ce le-au primit în anii precedenți câteva parohii din tractul Indolului dela Escelenția Sa dl. Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa, Înalt Prea Sfinția Sa și în. a. c. a trimis din casseta Sa privată: 1. Rachișului român 150 cor., pentru terminarea bisericii; 2. Băișoarei 100 cor., pentru terminarea supere-dificatelor parohiale, și 3. Bicalatului 200 cor. pentru adaptarea școlii. Pentru acestea ajutoare mulțămindu-i ferbinte — în numele Curatoratelor respective, — rog pe Dumnezeu, să-i lungiască viața, ca mulți ani să mai poată ajuta pe cei lipsiți. Indol, în 6 Decembrie 1907. George Suciu, protopop.

Sedintă festivă. Societatea de lectură „Petru Maior” B.-Pesta, Ráday ut. 20, invită la sedința festivă ce o va aranja în 14 Decembrie n. în sala cea mare dela Ferencvárosi Polgári Kör (Bakács-tér 14). Venitul e destinat pentru Societatea „Petru Maior.”

Serata Bennunei femellor din 8 Dec., a avut un splendid succes. Un număr mare de public a umplut sala cea mare a Casinei și am avut prilejul se vedem în sara aceea tot ce are Blajul mai distins. A dizertat dsoara Turica Nogrut, acum întâiașdată ca disertantă, și a fost mult aplaudată. Foarte mult a plăcut publicului Cimpoiul executat la pian de dsoara Silvia Nestor. Domnișoara Nestor este o excelentă pianistă și publicul și-a arătat mult simpatia față de Dsa aclamându-o neîncetat. Pentru primaoră am avut ocaziună se admirăm talentul declamatoric și cu mult sentiment al domnișoarei Valeria Pop, care atât de bine a interpretat pe Fatma. S'a încheiat programul seratei prin un cântec la pian executat de toate trei dsoarele și aplauzele publicului nu se mai sfârșiau. A fost în general una dintre sările

cele mai plăcute ale publicului Blăjan. Am stat cu toți până târziu în noapte și ne-am depărtat cu gândul de a ne revedea la cea mai proximă serată cât mai curând.

Dela comitat. Miercuri în 18 crt se va face restaurația în comitatul nostru, alegându-se toți oficialii.

Dela Societatea meseriașilor. Duminică în 8 Decembrie a vorbit părintele spiritual Ștefan Roșian, arătând ce sunt grevele, când și-au luat începutul, ce li-au provocat. De închiere spune, că singur morala creștină și spiritul creștinesc va putea să normeză raportul dintre lucrător și întreprinzător. Es-punerile dlui Roșian au fost urmărite cu atențiune. Sodalul Alesandru Păcurar a predat bine poezia Ispita de G. Coșbuc. — Au urmat producțiuni cu Skiopticonul. Dl profesor Dr. Chețianu ni-a arătat icoanele prezidenților Asociațiunii, pe cari dl prof. Ciura li-a însoțit cu o bună și înțeleasă explicare. Proxima conferință va fi în 15 Decembrie la oarele 5 d. a. Va vorbi Dnul profesor Dr. Ambrosiu Chețianu.

Intru memoria prof. Nic. Ionaș. Pentru ridicarea unui monument pe mormântul regretatului cântăreț a contribuit Const. Pop. protopop, Baia de criș, 4 cor. Dr. Valer Frenț, protopop Orăștie 5 cor.

Dela postă. Din prilejul apropierii Ss. Sărbători. Direcțiunea postală face luator aminte publicul, să fie cu băgare de samă la unele dispoziții luate chiar în favorul lui. Anume: Să nu pacheteze bani ori scumpe-turi cu obiecte de ale mâncării ori altele. Să țina seamă, că fiind o mare îngrămădeală la poste, să folosească corfițe, ori pânză groasă și numai pentru obiecte de mai puțină valoare hârtie groasă de pachetat. Să lege bine cu sfoară pachetele și să le sigileze. Să scrie adresa esact și detaiat. — Adresa o poate scrie sau de a dreptul pe pânză sau hârtie, sau pe un carton gros ori tăbliță de lemn. Tot aceiaș adresă să o vâre și în lăuntru pachetului, pentru cazul când s'ar sfârșica învălitoarea. Tot pentru acest scop e recomandabil să însemne pe adresă și numele trimițătorului. Cuprinsul pachetului să fie declarat esact.

Slăbirea fizică

o împedecă, corpul, musculatura copiilor, o desvoaltă Emulziunea SCOTT. Acest leac e nutremântul cel mai bun și întăritor pentru copii și va vindeca și pe copilul dtale cum s'au vindecat

multe mii de copii

prin folosirea acestui preparat. Le dă copiilor vioiciune. Dacă copilul e bolnăvicios să i-să dee imediat

Emulziunea Scott.

În fiecare sticlă e Emulziune de Scott egal de fină și compusă din materii cu efect, în cantități egale recunoscute de lumea științifică.

La târguirea Emulsiunei să fiți cu băgare de samă la marca Scott — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fleri.

— Se capătă în farmacii. —

(37) 2-12

A apărut:

Calendarul Unirii pe 1908.

Cuprinde pe lângă partea Calendaristică, Șematism și partea literară și noua lege școlară **Art. de lege XXVII din 1907 dimpreună cu Instrucțiunea acestei legi.** — Costă 80 fl. plus 10 fl. porto.

Partea literară.

Vasile Fabian Bob.

(1795—1836).

(Continuare).

8

În poezia aceasta alegorică, mestecată cu multă satiră fină, Vasile Fabian Bob ne înfățișează un tablou trist din trecutul Moldovei, starea țării la 1821, când toate își pierdută rostul.

S'au întors mașina lumii, s'au întors
[cu capu'n jos
Și merg toate din potrivă, anapoda și
[pe dos.
Soarele de-acum răsare dimineața la
[apus,
Și apune despre seară către răsărit
[în sus.
Apele schimbându-și cursul dau să'n-
[toarecă înapoi,
Ca să bată, fără milă, cu izvoarele
[războiu.
S'au smintit, se vede, firea lucrurilor,
[ce la cale
Aflându-se din vecte, urma pravilelor
[sale.
Și-au schimbat să vede încă și limbile
[graiul lor,
Că tot una va să zică: di mă suiu seau
[mă pogor.“

Așa începea poetul nostru să zugrăvească soartea Moldovei la anul amintit, și tot în chipul acesta continuă și mai departe într-o cuprindere de 38 versuri.

Dar Dumnezeu n'a lăsat să rămână soartea Moldovei multă vreme în starea aceasta întoarsă, vrednică de plâns. Peste câțiva ani să schimbară toate, în spre bine. Pe la 1828, în Moldova să croiă o nouă viață, românească, liniștită și potrivită pentru înflorirea țării pe toate terenele.

Atunci și poetul nostru își premeni condeiul, și scrisă o poezie, de asemenea alegorică: *Moldova la anul 1829*, unde, într-o țesătură de 110 versuri, zugrăvea contrariul tabloului dela 1821.

Când a scris Vasile Fabian Bob poeziile acestea, nu putem ști cu deplină siguranță, atâta însă putem constata, că amândouă poartă în frunte pecetea vremilor în care s'au scris, și astfel cea dintâiu s'a putut naște îndată după anul 1821, iar cea de-a doua cade ori pe 1829, ori pe 1830, sau — pe cum crede George Bariț,¹⁾ — după tratatul dela Adrianopol (14 Sept. 1829), și înainte de ratificarea Regulamentului Organic, când încă nu să știă, ce Domni vor urma în tronurile Principatelor și locuitorii „dumeri nu să puteau.“

Amândouă au apărut mai întâiu în 1839 în *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, Nr. 13 dela 26 Martie, și Nr. 14 din 2 Aprile, sub același titlu: *Moldova la anul 1821*.

La sfârșitul tabloului dintâiu — starea dela 1821 — redactorul foarei, George Bariț, adăugă într-o notiță parantezată: „Contrariul acestuia va ieși în numărul următoriu.“²⁾

Notița aceasta, pe cum și faptul, că amândouă poeziile s'au publicat, de acea dată,

sub același titlu, — l'au îndemnat pe Aron Pumnul, la 1862, să le reproducă, în *Lepturariul românesc*,¹⁾ pe amândouă drept o poezie, și aceasta i-a dus în rătăcire și pe alții, de ex. pe Aron Densușan,²⁾ care încă le-au considerat ca o singură producție a Muzei lui Vasile Fabian Bob.

Dar Aron Pumnul amintește între poeziile lui Vasile Fabian Bob una sub titlul: *Schimbăciunea soartii Moldovei*,³⁾ asemenea amintește despre o poezie a lui Bob, intitulată: *Schimbarea soartei Moldovei*, și Vasile Grigore Pop,⁴⁾ care de altcum îl copiasse din cuvânt în cuvânt pe Aron Pumnul. Aceasta însă nu putea fi alta, decât poezia, care cuprindea centrariul tabloului jainic dela 1821, adevă *Moldova la an. 1829*.

Așa pe cum o aflăm la Pumnul, *Moldova la anul 1821* nu e reproducă corect, și întreagă nu poate fi o singură poezie nici din motive interne, nici din considerații externe.

Nu e una, din motive interne, logice, pentrucă ea cuprinde două tablouri: întâiul se referă la lumea întoarsă dela 1821, iar cel de al doilea zugrăvește stări cu totul contrare, care nici într'un chip nu să potrivesc la soartea Moldovei din 1821, și astfel nici poetul nu putea să imbine descrierea unor stări atât de împotrivate în aceeași poezie, sub același titlu.

De asemenea glăsuiesc în contra reproducerii împreunate a lui Pumnul și motive externe. Anume la 1839 George Bariț aceste poezii le publică, în foaia sa, în două părți, măcarcă le putea da și într'una. Ce e drept, poezia a doua, ieșită în Nr. 14 dela 2 Aprile, apare ca o continuare a poezii prime apărute în Nr. 13 dela 26 Martie, având amândouă același titlu. Aci însă s'a petrecut o eroare de tipariu, de oarece tot George Bariț, la 26 Februarie aceluiași an, în „Catalogul Manuscriselor trimise la Foaia pentru minte, inimă și literatură“, le amintește limpede ca două poezii separate, așa: „*Moldova la anul 1821*“ și „*Moldova la anul 1829*“ de răposatul Pah. și Prof. Fabian.“⁵⁾

Și aci Bariț n'a greșit, căci și mai târziu tot așa privește lucrul. Când la 1868 a revenit iarăși asupra poetului nostru, în foaia sa *Transilvania*, le reproduce amândouă poeziile sub titlu separat, și spune expres, că „noi le scoatem dintr'un manuscript ce poședem dela anul 1843, scris cu litere cirliane.“⁶⁾

Considerând toate împrejurările mai sus arătate, indefinitiv putem spune, că la Aron Pumnul poeziile acestea donă a lui Vasile Fabian Bob s'au reproduș greșit într'una; versurile 1—38 sunt: *Moldova la anul 1821*, iar următoarele 39—148 sunt: *Moldova la anul 1829*, sau *Schimbarea soartei Moldovei*.

¹⁾ Tom. III, pag. 512—515.²⁾ Cf. *Istoria limbii și literaturii românești*. Iași 1885, pag. 268.³⁾ Tot acolo, pag. 512.⁴⁾ Cf. *Conspcct asupra literaturii române și scriitorilor ei*, Partea II, pag. 278.⁵⁾ Cf. *Foaia pentru minte*, an. 1839, Nr. 9, pag. 72.⁶⁾ *Transilvania*, an. 1868, pag. 186.

XI.

În afară de acestea, mai cunoaștem încă două poezii dela Vasile Fabian Bob: *Glasul viitorului*, reproducă în *Conspcctul lui Vasile Gr. Pop*,¹⁾ și *Suplement la Geografie* sau — după cum să intitulează la Aron Pumnul — *Geografia cintirimului*, în care descrie, satiric, lumea cealaltă, și care, cu drept cuvânt să poate numi cântecul său de lebedă.

Aceasta din urmă poetul nostru a scris-o întru amintirea școlariului său Ștefan Șendrea răposat la 25 Oct. 1834, dar nu a terminat-o. Înainte de moarte cu două zile, poetul a cerut *Suplementul la Geografie*, să-l termine, zicând: „Să săvârșesc descrierea locului unde merg,“ — dar atunci nu s'au găsit nicăiri, și astfel ea a rămas până azi nesăvârșită.²⁾

Ori câtă osteneală am pus, mai multe din poeziile sale n'am putut descoperi. Poate altul va fi mai norocos. Și ași dori mult!

XII.

Și acum la urmă, să vedem, cum a fost apretiat Vasile Fabian Bob în literatura română, și să reproducem câteva din apretierile ce i-s'au făcut în diferite timpuri.

1. Mai întâiu mă opresc la frunțașul filolog, la dl Ovidiu Densușan.

Pe cum am spus odată dsa nu află nici o calitate considerabilă în scrisul lui Vasile Fabian Bob.

Aceasta apare limpede din apretierea ce i-a făcut în cursul său de literatură ținut la Universitatea din București în 1899—1900, unde zice: „Tot ce ne-a rămas dela el, sunt două poezii publicate în „Foaia pentru minte“ la 1839; cea dintâiu este intitulată „Moldova la 1821,“ e publicată la pag. 97; a doua poartă titlul de „Geografia Țintirimului“, e publicată la pag. 113. Poezia întâiu este o descriere filozofică asupra evenimentelor întâmplătoare la 1821. Ca valoare poetică nu este nici una mai deosebită; ca inspirațiune este foarte mică poezia „Geografia Țintirimului,“ are 20 de versuri, și nu prezintă ceva mai deosebit ca cuprins.“

Da! nu totși l'au judecat ca dl Ovidiu Densușan; mai ales bătrânii au avut alte păreri despre el.

2. *Vasile Popescu — Scriban*, vorbind în biografia lui Fabian despre evenimentele dela 1821, zice că acelea „dădură materie muzii sale de-a alcătui niște bucăți poetice pline de geniu, de sublimitate și delicateță.“³⁾

3. Celea mai multe și mai mari laude i-le-a adus doctorul *Vasile Pop*.

Vorbind despre *Moldova la 1821*, o află scrisă cu multă „măiestrie,“ și vrednică de-a fi comparată cu literatura clasică. Satira ei o relevează în următoarele: „Ce să zic de aceea mică, nevătămătoare și așa faină țesută satiră, care să află în cuvântul *anapoda*; propoziția *di* în loc de *de*; conjucțiunea *seau* în loc de *sau*? care cu atâta măiestrie le-au țesut în versurile sale, cât, pe cum eu sum încredințat, cea mai mare

¹⁾ Partea II, pag. 279—280.²⁾ Cf. *Foaia pentru minte*, an. 1839, Nr. 15 dela 9 Aprile, pag. 115, not.³⁾ *Ibidem*, pag. 154.¹⁾ *Transilvania*, din 1868, pag. 172—173.²⁾ *Foaia pentru minte*, an. 1839, pag. 98.

parte a cetitorilor nu o au simțit.¹⁾ Iar versurile 1—10 le citează cu introducerea: „Ascultă, cum cântă acest dumnezeesc poet.“²⁾

Despre *Moldova la 1829* zice, că este scrisă cu o poezie, „a căreia înălțime și delicateță nu să poate prețui.“³⁾

Asemenea spune despre *Suplement la Geografie*, că aci poetul a descris țintirimul cu o „nespusă poezie.“⁴⁾

Peste tot doctorul Vasile Pop în *Fabian* află calitățile unui adevărat poet, pe care l-a comparat cu Virgiliu⁵⁾ și cu Ovidiu.⁶⁾ Mai mult, îl numește chiar „genie peste veacul său,“ care, dacă ar fi trăit între alte împrejurări mai favorabile talentului său, „ar fi făcut epocă în literatura națională.“⁷⁾

4. Mai târziu, la 1868, *George Bariț*, zice despre el: „Toți câți l-au cunoscut spun în unanimitate, că a murit prea timpuriu pentru națiunea sa, pe cum a murit și Vasile Cârlova dela Târgoviște.“⁸⁾ Iar într'alt loc relevă în *Fabian*, cu însușiri distinse de poet, sublimitatea ideilor, vioiciunea imaginațiunii, nobleța simțimentelor, limba curgătoare, expresiunile necântate, rotundimea, licențele poetice neforțate și avântul sufletului.⁹⁾

5. În sfârșit încheie cu un nume cinstit, a lui *Aron Densușan*, cunosătoriu mare al literaturii noastre, și nepătimăș în apretierea scriitorilor noștri vechi. El, însuși poet, are alte păreri despre *Fabian*, nu ca fiul său, dl Ovidiu Densușan, pe cum apare din *Istoria limbii și literaturii române*, unde referitor la poetul nostru zice: „Dela el avem două satiră scrisă cu gust și idei clasice: una *Moldova la 1821* scrisă cu multă fineță, ... alta *Geografia țintirimului*, ne-terminată.“¹⁰⁾

* * *

Sum departe a crede, că am destășurat viața și activitatea lui Vasile Fabian Bob în toate amănuntele. Nu mă măndresc în gândul, că am dat asupra lui un studiu fără scăderi. Sum însă convins, că o scriere totdeauna poate provoca alta mai bună, și dacă studiul meu va izbuti să mijlocească din condeie distinse un alt studiu mai desăvârșit, atunci eu voi fi cel dintâiu, care mă voi bucura, și voi grăbi să aduc laude celui ce va fi mai norocos în desmormântarea dascălului și poetului vrednic, în toată puterea cuvântului, de cinstea și pietatea noastră.

Dr. Ioan Rațiu.

Bibliografie.

A apărut:

Din *cona vieții* de Vasile Pop. „Biblioteca pentru toți.“ Nr. 293 preț 30 bani.

Dl Pop s'a ridicat cât se poate de iute în rândul scriitorilor de seamă ai literaturii noastre. D-sa posedă într'un înalt

1) *Ibidem*, an. 1840, pag. 156, not. 7.
2) *Ibidem*.
3) *Ibidem*, pag. 266.
4) *Ibidem*.
5) *Ibidem*, pag. 257.
6) *Ibidem*, pag. 256, not. 7, și 257.
7) *Ibidem*, pag. 267.
8) *Transilvania*, an. 1868, pag. 136.
9) *Ibidem*, pag. 172—173.
10) Ediția dela 1885, pag. 268.

grad darul de a povesti și un umor sănătos, natural, fără veselie silită, pe cum și mult spirit de observație caracterizază talentul său.

Din *cona vieții*, e o culegere de schițe și nuvele umoristice, pline de haz și artistic redare, cari vor încreți toate buzele și vor însenina toate frunțile. Nimic mai plăcut de cât acest gen de literatură.

Din *cona vieții* apare acum în a doua ediție. Prima a fost la aparițiunea ei imediat epuizată, ceea ce este o dovadă de popularitate de care se bucură dl Vasile Pop.

De vânzare la toate librăriile din țară.

Catalog complet al acestei „Biblioteci pentru toți“ ce cuprinde peste 300 de numere, se va cere la Librăria editoare Alcalay, — București.

Mângăierea creștinului. Carte de rugăciuni pentru credincioșii gr.-cat. Din cărțile rituale ale bisericii orientale și din alte cărți de pietate compusă de Ioan Goșt protopop gr.-cat. în Oradea-mare. Cu aprobarea și binecuvântarea Illustrisimului și Reverendisimului Domn Dr. Demetriu Radu Episcop gr.-cat. de Oradea-mare.

„Sămănătorul.“ Anul VI. Nr. 48 cu următorul sumar: I. Scurtu. Ziariștii vechi și noi (cu prilejul sărbătorii dlui Gr. Ventura. — I. Corbea. Solle (Sonet). — V. Cosmovici. Amintiri din tinerețea lui B. P. Hasdeu. (povestite de el însuși (1852—1857). — Virgil Z. Om și Dumnezeu (poezie). — Gh. G. Măgur. Mama. — Caton Theodorian. Pe dibuite (schițe de drum). — I. Scurtu. Cronica. — I. Botez. Cronica veselă: S-a indignat Galeria!

„Neamul românesc.“ Anul II. Nr. 59 cu următorul sumar: Indrumări ale economiei naționale de A. C. Cuza. — Proclamarea politiceii zioniste în Parlamentul austriac de N. Iorga. — Un sat, ca multe altele de V. S. — Meseriași funcționari de Miltiade I. Tănase. — O broșură interesantă de N. Iorga. — Intr-un sat din Valcea de Dan Bătrânul — Cronica de N. Iorga și alții.

DIN ZILELE LUI NERO, roman după Alexandru Dumas—Tatăl. Preț 1 cor. + 10 fil. porto postal. Se află de vânzare în Librăria Seminariaală din Blaj.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Pentru a ridică moralul, tăria fizică și bunăstarea poporului nostru, cele mai ușoare și mai îndemânatică mijloace le avem în cărțile bune, în cărțile cu învățături sănătoase. O astfel de carte este

„Alcoolismul“

de Dr. I. Marcu și Șt. Roșian

învățăturile căreia sădite în inima poporului, vor produce mult bine.

În mâna preotului cu chemarea, și a învățătorului cu inimă, ea va fi izvor de povețe folositoare, lumina la fațara căreia poporul va vedea prăpastia la care duce alcoolul, și prin urmare se va feri de el. **Să află de vânzare la Librăria sem. și costă 1 cor. 10 fil.**

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție rezpoz.: Augustin Gruiția.

Sgărețul

durere de stomac, scaunul prea des să vindecă numai decât prin folosirea pilulelor laxative Rebarbara-Elsa, pilule a lui Feller 6 cutii, 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale Laczi 82 (cott. Zagrab).

(40) 7—10

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

SOIURI PENTRU VIN:

Rizling italian (Olasz Rizling)	1000 buc. = 200 cor.
Smighiră (Som, Furmint)	” ” = 200 ”
Moi (Muatos fehér)	” ” = 200 ”
Mestecați (Vegyes borfaj)	” ” = 180 ”
Galbini (Mézos fehér)	” ” = 200 ”
Aramon (Aramon)	” ” = 180 ”
Goarneși (Járdovány)	” ” = 200 ”
Fetești (Léányka)	” ” = 200 ”
Altoi clasa II.	

SPECIALITĂȚI DE MASĂ:

Chasselas blank	100 buc. = 22 cor
Fontainebleau	” ” = 24 ”
Madeline Angevine	” ” = 24 ”
Passatutti	” ” = 24 ”
Muscad Hamburg	” ” = 30 ”
Suvenir de mileniu	10 ” = 4 ”
Kosuth Lajos	10 ” = 3 ”
Csaba gyöngye	1 ” = 1 ”
	1000 buc. = 100 cor.

Persocf de 3 ani înălțime până la 2 $\frac{1}{2}$ metri 1000 buc. = 30 cor.

Soia (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comanda mai mare și pe schimb pe lângă caveati bunii, terminul solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comanda rog a se arăta în anticipație, adresa să se scrie legibil indicându-se poșta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrășire socotindu-se speșele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare, dacă s'au făcute cel mult la trei zile după primire.

Szencsal, u. p. Balázsfalva.

Ioan Bărbat,

învățător, absolv. al curs. de vierit din Aiud.

Vite nobilitate

trimite cu **garanță, asortiment bogat**, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

Prima pepinerie cu vite nobilitate

de pe Târnava.

Proprietar: **FR. CASPARI**, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de **solidaritatea firmei**, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(30) 10-40

Se află de vânzare la **Librăria semin. din Blaj.**

1. **Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa**, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. Prețul 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. **Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite**, Blaj 1893. Partea I 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fil. Partea II 400 pag. 8° scrisă de Dr. Aug. Bunea, costă 2 cor. + 10 fil. porto.

3. **Vechile Episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Bălgradului** Blaj 1902 8° 162 pag. Prețul 2 cor. 50 fil. pentru România 3 lei).

4. **Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici sau Istoria Românilor transilvaneni dela 1751 până la 1764**, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fil. (pentru România 5 lei).

5. **Discursuri, Autonomia bisericească. Diverse**, prețul 5 cor. (pentru România 6 lei).

6. **Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria**, prețul 3 cor. (pentru România 4 lei).

7. **Timoteiu Cipariu, Panegiric**, prețul 50 fil. + 10 fil. porto.

8. **Mitropolitul Sava Brancovici**, prețul 1 cor. 50 fil. + 10. fil. porto.

ACATISTUL MIC,

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni, cântări Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fil.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2.90
2. **M. Eminescu. Studiū critic** . . . . . —.90
3. **Câte-va momente din inceputurile bisericii rom.** de C. Auzer . . . . . —.20
4. **Nume de familie la românii din Ungaria**, de A. Viciū . . . . . —.12
5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan . . . . . —.16
6. **Albertina. Povestire** de Dr. V. Bojor. . . . . —.30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3.40
8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu . . . . . —.30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor . . . . . —.16
10. **Cele două conștiințe**, piesă teatrală în 5 acte, trad. de Simion Zehan . . . . . —.40

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 10 Nr. ii, primesc cu 6-10 cor. în loc 8-84 cor 0

Dracul în școală.

Povestire populară.

Tradusă după Bolondin

de

Augustin Paul.

Prețul 1 cor. 50 fil.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

(27) 20-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratis și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 20-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisdădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

94,975.294 coroane.

9,293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisdădiei nr. 5 etajul I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.